

Sygn. akt III KK 262/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński

SSN Dorota Rysińska (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **G. K., K. K., A. D. i S. L.**

skazanych z art. 65 § 3 i in. k.k.s.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 25 września 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Okręgowego w L.

z dnia 18 czerwca 2013 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w C.

z dnia 26 października 2012 r.

uchyla wyrok w zaskarżonej części co do G. K., K. K., A. D. i S. L., w zakresie orzeczenia o karze, i sprawę w tej części przekazuje do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w L.

UZASADNIENIE

Prokurator Generalny wniósł kasację od wyroku Sądu Okręgowego w L. z

dnia 18 czerwca 2013 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w C. z dnia 26 października 2012 r. w części dotyczącej orzeczenia o karze, skarżąc to orzeczenie na korzyść G. K., I. R., K. K., A. D. i S. L. W skardze tej zarzucił „*rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego - art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. i art. 435 k.p.k., polegające na nieprzeprowadzeniu prawidłowej kontroli odwoławczej zaskarżonego na korzyść oskarżonych wyroku Sądu Rejonowego w C., w wyniku czego nie dostrzeżono, że wyrok ten jest oczywiście niesprawiedliwy, gdyż rażąco narusza art. 65 § 3 k.k.s. poprzez wymierzenie oskarżonym kar pozbawienia wolności, podczas gdy określone w tym przepisie przestępstwo skarbowe zagrożone jest jedynie karą grzywny, co obligowało sąd odwoławczy do zmiany lub uchylenia wyroku wobec oskarżonych G. K., K. K., A. D. i S. L. w części dotyczącej orzeczenia o karze i przekazania w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz na podstawie art. 435 k.p.k. wydania takiego samego rozstrzygnięcia wobec oskarżonego I. R.*”. Na powyższej podstawie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu pozwalającym na jej uwzględnienie w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k. Zasadność wysuniętego w skardze zarzutu potwierdza stwierdzony stan sprawy, który w związku z wielością osób skazanych oraz obszernością stawianych im zarzutów należy – dla przejrzystości uzasadnionej treścią kasacji – przedstawić w skondensowanej formie.

Mianowicie, prokurator wystąpił z oskarżeniem przeciwko 9 osobom, zarzucając im popełnienie, w większości wspólnie i w porozumieniu, w różnych konfiguracjach osobowych, przestępstw, polegających na wielokrotnym (w podanym czasie) przechowywaniu wyrobów tytoniowych (w jednym wypadku także alkoholowych) nieoznaczonych obowiązującymi polskimi znakami skarbowymi akcyzy, przy uczynieniu sobie z popełnionych przez oskarżonych przestępstw skarbowych stałego źródła dochodu – dla których to czynów podano w zarzutach poszczególne kwoty należności celnych oraz kwoty narażenia Skarbu Państwa na uszczuplenie podatku akcyzowego. Przestępstwa te w akcie oskarżenia zostały

zakwalifikowane na podstawie art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 65 § 1 k.k.s. w zb. z art. 91 § 3 k.k.s. w zw. z art. 91 § 1 k.k.s. w zw. z art 7 § 1 k.k.s. w zw. z art 6 § 2 k.k.s. w zw. z art 37 § 1 pkt 2 k.k.s.

Po rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w C., wyrokiem z dnia 26 października 2012 r., **P. Ł.** uniewinnił od stawianego mu zarzutu, natomiast pozostałych oskarżonych uznał za winnych popełnienia zarzucanych im czynów, zmieniając ich opis – w szczególności przez przyjęcie, że oskarżeni działali wielokrotnie w krótkich odstępach czasu z wykorzystaniem tej samej sposobności oraz przez wyeliminowanie ustalenia o uczynieniu sobie z popełnionych przez nich przestępstw stałego źródła dochodu, a także przez doprecyzowanie, że opisywane wyroby tytoniowe stanowiły przedmiot czynu z art. 63 i 86 k.k.s. Przesłpstwa przypisane w ten sposób **G.K.** i **A. D.** zostały zakwalifikowane na podstawie art. 65 § 3 k.k.s. w z w. z art. 65 § 1 k.k.s. w zb. z art. 91 § 3 k.k.s. w zw. z art. 91 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., przypisane zaś **I. R.**, **J. J.**, **J. H.**, **K. K.**, **S. L.** i **R. Z.** na podstawie art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 65 § 1 k.k.s. w zb. z art. 91 § 4 k.k.s. w zw. z art. 91 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. Wskazane przepisy, odpowiednio, zostały przyjęte za podstawę skazania wymienionych oskarżonych, natomiast za podstawę wymierzenia im wszystkim kar Sąd Rejonowy przyjął przepisy art. **65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 7 § 2 k.k.s.** i na tak wskazanej podstawie wymierzył:

G. K. i A. D. – kary 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 50 zł stawka,

I. R. i K. K. – kary 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wymiarze, odpowiednio, 160 i 180 stawek dziennych, licząc po 50 zł za stawkę

S. L. - kary 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 120 stawek dziennych po 50 zł stawka,

oraz

J.J., **J. H.** i **R. Z.** - kary grzywny w rozmiarze, odpowiednio, 200, 180 i 60 stawek dziennych, licząc po 50 zł za stawkę.

Wykonanie orzeczonych wobec wszystkich oskarżonych kar pozbawienia wolności Sąd Rejonowy warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 2 lata. Orzekł ponadto o dowodach rzeczowych, rozstrzygając o ich przepadku na rzecz

Skarbu Państwa przez zniszczenie, oraz o kosztach procesu.

Zestawienie unormowań przyjętych za podstawę skazania oskarżonych **G. K.**, **A.D.**, **I. R.**, **K. K.** i **S. L.**, w szczególności zaś zestawienie przepisu art. 65 § 3 k.k.s., stanowiącego w zw. z art. 7 § 2 k.k.s. podstawę wymierzenia im kar, z karami orzeczonymi wobec wymienionych oskarżonych świadczy wprost, że rozstrzygające o nich orzeczenia w rażący sposób naruszają wymieniony przepis prawa materialnego. Treść uregulowania art. 65 § 3 k.k.s. (podobnie jak art. 91 § 3 i § 4 k.k.s.) nie pozostawia bowiem wątpliwości, że za stypizowane w nim przestępstwo (z uwagi na ustalone kwoty narażonego na uszczuplenie podatku akcyzowego i należności celnych wskazanie w podstawie skazania typów podstawowych z art. 65 § 1 i art. 91 § 1 k.k.s. nie ma znaczenia) grozi tylko kara grzywny. Karę taką wymierzono J. J., J. H. i R. Z., gdy tymczasem wobec wymienionych powyżej oskarżonych orzeczono karę pozbawienia wolności, w przytoczonym przepisie nieprzewidzianą. Jest zatem oczywiste, że wymierzając taką karę popełniono błąd prawny polegający na niewłaściwym zastosowaniu unormowania art. 65 § 3 k.k.s. w zakresie określającym sankcję karną. Dodatkowo tylko wypada zauważyć, o czym już nadmieniono wcześniej, że ani w opisie czynów przypisanych oskarżonym, ani w odpowiadającej temu opisowi kwalifikacji prawnej nie przyjęto – inaczej, niż w akcie oskarżenia – żadnych podstaw do nadzwyczajnego obostrzenia kary, zwłaszcza określonej w art. 37 § 1 pkt. 2 k.k.s. (a także w pkt. 3), co zostało szczegółowo objaśnione w pisemnych motywach wyroku Sądu Rejonowego.

Powyższy wyrok zaskarżyli apelacjami osobistymi oskarżeni **G. K.** i **A. D.** oraz J. J., a ponadto obrońca oskarżonych **K.K.** i **S. L.** oraz J. H. Oskarżony I. R. apelacji nie wniósł.

G. K. zaskarżył wyrok w części dotyczącej wymiaru kary, zarzucając jej rażącą niewspółmierność i wnosząc o złagodzenie kary pozbawienia wolności oraz o obniżenie liczby stawek dziennych do 50.

A. D. oraz obrońca K. K. i S. L. zaskarżyli natomiast wyrok w całości, zarzucając mu obrazę szeregu przepisów procesowych oraz błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyrokowania, a także rażącą niewspółmierność orzeczonych kar pozbawienia wolności i grzywny. Wymienieni

skarżący wnosili o zmianę wyroku i uniewinnienie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. A. D. złożył ponadto wniosek ewentualny o znaczne złagodzenie wymierzonych mu kar pozbawienia wolności i grzywny, natomiast obrońca K. K. i S. L., ponadto o warunkowe umorzenie wobec oskarżonych postępowania albo o znaczne obniżenie wymierzonych im kar grzywny.

Po rozpoznaniu m.in. opisanych apelacji Sąd Okręgowy, wyrokiem z dnia 18 czerwca 2013 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu I instancji, uznając wniesione apelacje za oczywiście bezzasadne. W uzasadnieniu swego orzeczenia m.in. zadeklarował, że zbadał zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze, stwierdzając, iż wyrok w tym zakresie jest prawidłowy, a Sąd Rejonowy uwzględniał dyrektywy płynące z treści art. 53 § 1 i 2 k.k., wobec czego „w świetle ustalonych okoliczności przestępstw, wymierzone kary nie mogą być uznane za rażąco surowe”.

W kontekście przedstawionych powyżej uwarunkowań nie sposób więc nie zgodzić się z poglądem Prokuratora Generalnego, że wyrok Sądu odwoławczego w zaskarżonej części jest wadliwy przez to, że w postępowaniu tego Sądu doszło do rażącego naruszenia prawa procesowego, a w konsekwencji do utrzymania w mocy rozstrzygnięć o karach rażąco obrażających przepis art. 65 § 3 k.k.s. Wprawdzie w żadnej z rozpoznawanych przez ten Sąd apelacji, wniesionych co do **G. K., A. D., K. K. i S. L.**, nie został przeciwko tym rozstrzygnięciom wysunięty zarzut obrazy prawa materialnego, ale nie ulega wątpliwości, że prawidłowa, spełniająca wymogi art. 433 § 1 i 2 k.p.k., kontrola odwoławcza zaskarżonego co do tych osób wyroku i tak powinna doprowadzić do jego odpowiedniej korekty (zmiany lub uchylenia), a w następnej kolejności, do podjęcia takiego samego rozstrzygnięcia poza granicami podmiotowymi wniesionych apelacji (art. 435 k.p.k.) – co do **I. R.**

Przede wszystkim, trafnie autor kasacji akcentuje, że wyrok Sądu I instancji został zaskarżony – co do wszystkich wymienionych, poza **I. R.** oskarżonych – w zakresie orzeczenia o karze (tę część rozstrzygnięcia wskazano również w apelacjach oskarżonych skarżących całość wyroku). W granicach podmiotowych i przedmiotowych, tak zakreślonych wniesionymi na korzyść oskarżonych środkami odwoławczymi (art. 433 § 1 k.p.k.) Sąd odwoławczy miał więc obowiązek

skontrolowania wyroku, zwłaszcza pod kątem stawianych mu zarzutów rażącej niewspółmierności (surowości) wymierzonych kar (art. 433 § 2 k.p.k.). Oczywiście rację ma przy tym skarżący, że rozważenie słuszności tak sformułowanych zarzutów apelacyjnych bez sięgnięcia do rozmiarów sankcji grożącej za przypisane przestępstwa czyniło ich kontrolę całkowicie iluzoryczną. Nie sposób więc zarazem powątpiewać, by Sąd nie był wobec tego zobowiązany do zbadania wskazanych części wyroku (w granicach zaskarżenia) także pod kątem zgodności rozważanego orzeczenia z przepisami prawa materialnego (podobnie jak pod kątem pozostałych, wymienionych w art. 438 k.p.k. podstaw odwoławczych), i to nawet bez odwoływania się do regulacji art. 440 k.p.k. – choć jest bezsporne, że wymierzenie kary pozbawienia wolności nieprzewidzianej przepisem stanowiącym podstawę jej wymiaru, sytuuje się także w kategorii rażącej niesprawiedliwości orzeczenia.

Lakoniczna treść motywów zaskarżonego kasacją wyroku, w odniesieniu do kontroli prawidłowości orzeczenia o karach, tylko dodatkowo już świadczy, że Sąd przeprowadził niedostateczną, w świetle wymienionych przepisów, kontrolę odwoławczą zaskarżonego wyroku, i to także przy badaniu samych wniosków apelacji o znaczne obniżenie orzeczonych kar pozbawienia wolności. Niedostrzeżenie opisanego naruszenia prawa materialnego wskazuje zaś jednoznacznie na to, że uchybienie wymienionym przepisom prawa procesowego miało charakter rażący i wywarło istotny, oczywiście niekorzystny wpływ na treść zaskarżonej kasacją, opisaną część wyroku, co nie wymaga już przecież dodatkowego uzasadnienia.

Przedstawione powody zdecydowały więc o uwzględnieniu wniosku kasacji o uchylenie zaskarżonego co do oskarżonych **G. K., A. D., K. K. i S. L.** wyroku Sądu Okręgowego w zakresie orzeczenia o karze i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym – w celu powtórnego rozpoznania wniesionych na korzyść tych oskarżonych apelacji z uwzględnieniem wyrażonych w niniejszym wywodzie zapatrywań prawnych (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k.).

Jednocześnie należy podnieść, że prawidłowo przeprowadzona kontrola odwoławcza powinna prowadzić Sąd nie tylko do podjęcia odmiennego rozstrzygnięcia, niż utrzymujące w mocy wyrok Sądu I instancji w omawianym

zakresie, lecz również do rozważenia niezbędności wydania orzeczenia wzruszającego niezaskarżoną część tego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o karze, która została wymierzona I. R. Słusznie zauważa autor kasacji, że Sąd Rejonowy skazał tego oskarżonego za czyn o podanej powyżej kwalifikacji, popełniony wspólnie i w porozumieniu m.in. z G. K. i S. L., i na podstawie art. 65 § 3 k.k.s. w zw. z art. 7 § 2 k.k.s. również wymierzył mu karę pozbawienia wolności nieprzewidzianą za przypisane mu przestępstwo. Bez wątpienia więc Prokurator Generalny nie myli się, wskazując na zaistnienie tych samych, co powyżej wyłożone, względów przemawiających za zmianą lub uchyleniem orzeczenia także w odniesieniu do I. R. (art. 435 k.p.k.). Myli się jednak, określając w kasacji granice zaskarżenia wyroku Sądu Okręgowego i formułując związany z tym wniosek kasacyjny – także w odniesieniu do I. R., co do którego Sąd ten wszak nie wydał żadnego rozstrzygnięcia (podlegającego uchyleniu w celu ponowienia przeprowadzonego postępowania). Umknęło autorowi kasacji, że to nie Sąd II instancji, lecz Sąd Rejonowy wydał co do tego skazanego prawomocne orzeczenie podlegające zaskarżeniu kasacją (art. 519 k.p.k., art. 521 § 1 k.p.k.). Skoro więc od wyroku tego Sądu kasacja nie została wniesiona, to i nie ma podstaw (substratu zaskarżenia) do wydania przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia także w odniesieniu do I. R. Powyższe w najmniejszym jednak stopniu nie zmienia sytuacji, że Sąd odwoławczy rozpoznający ponownie sprawę współoskarżonych, w granicach niniejszego przekazania, może i powinien mieć w polu widzenia dyspozycję płynącą z treści art. 435 k.p.k.

Kierując się przedstawionym względami, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.